

gospodarske, obertnijske in národske.

Izhajajo vsako sredo in saboto. Veljajo za celo leto po pošti 4 fl., sicer 3 fl.; za pol leta 2 fl. po pošti, sicer 1 fl. 30 kr.

V Ljubljani v saboto 25. aprila 1857.

Nič novega pa čisto gotovega zoper gosence.

Čeravno si „Novice“ zmiraj prizadevajo, da kmetovavce opominjajo, kako naj svoje sadno drevje požrešnih gosenc čistijo, je pa letošnja spomlad to opominovanje še posebno potrebno bilo, ker toliko gosenčnih gnezd že več let ni bilo kakor jih je letos. Pozno je sicer že, toda če bomo še le količkaj odlagali to delo, bo čisto zamujeno, in imeli bomo namesto lepega majnika dolgočasni grudni, kakor je pred nekoliko leti bilo, kar vém da še ima vsak dobro v spominu, ko je cela lepa Savinska dolina bila kakor pogorela; v naj lepšem času v sredi majnika ga ni bilo ne zelenega in manj še pa cvetečega drevesa viditi.

Zatorej, ljubi kmetovavci, le z združeno močjo nad sovražnika kaj pomaga; če bi eden na svojem vertu gosence vse potrebil, če pa njegov sosed roke križem derži, gosence tudi križem lezejo. Zadnji čas je že zdaj — čeravno že skoraj nekoliko zamujeno, ker so že začele semtertje lesti — pa vendar se še dá, če tudi ne tako popolnoma kot bi se bilo dalo že poprej dosti tega merčesa pokončati, ker dosihmal, čeravno so gosence že vse žive, pa vendar so še zmiraj bolj vkup posebno zjutraj. Naj povém, kako so pri neki hiši tisto leto delali, ko je bila res cela Savinska dolina čisto gola in so v sredi drugih vertov svoj vert popolnoma obvarovali, da je v jeseni veliko lepega sadú imel, ko so drugi perste za njim oblizovali, in ko so ljudje iz daljnih krajev prišli, so se zlo čudili, kako da vendar toliko in tako lepega sadú imajo.

Tako-le so se jih lotili: Ko so se gosence v kepe zlezle, posebno ob jutrih, so vzeli vsak svojo posodvo z apnom kakor je za belež po hiši pripravljeno, in vsak svojo prekljo s penzeljnom ali s kako cunjno na verh nasa-jeno; vsako jutro, kjer koli so katero tako kepo zasledili, so jo z apnom pobelili, posebno pa med razsohami, kjer se zjutraj najraje skrivajo. Da nobena ne uide, se začne odspodej z beležem mazati, po tem druga kepa, in kmali cela kepa na tla pade, in ni toliko ostudno merčesa pokončati.

Ker posihmal ne bo za to nadlogo družega pomočka, bi bilo dobro, da bi se saj tega lahkega — pa gotovega pomočka vsi pridni gospodarji poslužili.

Iz Savinske doline.

Fr. Ig. Zupan.

Od oljke.

Zemlja, v kateri se oljka najbolje sponaša, je kremono-pešena perst, posebno na goricah ležeča, in proti izhodu in jugu obrnjena. Nič ne škoduje bolj oljki ko mokrota.

Oljka se da pomnožiti po semenu, po popkih, po koreninčnih in brez koreninčnih mladikah in po divjakih.

Najbolji so divjaki, to je, drevesca pognavši iz semena, katero so ptiči zanesli, kakoršne se dobijo v gojzdih in na skalovji spodnje Istrije in Dalmacije. Te bodo hitro sad rodile. Če pa takih divjakov ni, vzemi drevesca, ki so iz semena pognale, ker so terdnejše in rodovitnije od mladik, ktere iz popkov in korenin izrastejo. Tode vse te

drevesca, kakor tudi divjaki, se morajo cepiti, in v to rabo gré vselej tiste plemena odločiti, ktere se zemlji in podnebu najbolj priliježijo.

Vzemi divjake iz zemlje, v kateri so zrastle, in presadi jih spomladi po versti tri sežnje saksebi v eno leto poprej pripravljene jame, in ne pozabi jim poleti obilno zalivati. V prvem letu se zalivajo trikrat v tednu, v drugem letu dvakrat, in v tretjem je le po enkrat zadosti. Cepiti jih gré v drugem letu.

Obdeluje se pa oljnik tako, da se trikrat na leto preorje, in vsako jesen dobro pognóji. Oljki tečni gnoj so usnjati obrezki, sukneni ostrizki, vsi ostanjki glavniški, živinski rogovi in parklji, perga, z eno besedo vsi tisti ostanjki, ki počasi razpadajo.

Posebno koristna in važna reč je obrezovanje, katero je enoletno in triletno. Pri prvem se otrebi drevó vsahnjenih, nepotrebnih in škodljivih mladik, pri drugem pa se preobilne in nepotrebne veje porežejo. Nobeno drevó ne smé imeti čez tri, k večem štiri veje, po podobi perstov na pol odperte človeške roke.

Branje oljk se začinja mesca listopada in terpi do sušca. Če hočeš posebno dobro olje dobiti, jih moraš mesca listopada in grudna z rokami pobrati in ne oklatiti.

Le iz popolnoma zrelih oljk se obilno olja dobi. Oljke, ki začno černkaste prihajati, dajo sicer boljše olje, pa v manjši méri.

Dasiravno popolnoma zrele oljke več olja dajo, se morajo vendar mesca grudna pobrati, ker bratva tega mesca končana kmetovavcu gotov dobiček obéta; če pa do mesca sušca na drevesu ostanejo, jim ni mogoče škode odverniti, ki jo ptiči, miši in merčesi delajo; tudi jih veliko pozimi deževne vode odnesó.

Oljke se ne spridijo, če se v skrinjah ali v posebnih za to napravljenih shrambah deržijo. Res je, da tako hranjene oljke se sparijo in težko dišeče olje dajajo, pa to ne dé nič. Vse olje se ne oberne v zabelo salate in drugih jedil; sila veliko ga porabijo v svečavo, v mjilo ali žajfo in v druge fabrike; za tako rabo je tudi nekoliko smerljivo dobro.

Prešanje olja je zlo važna in koristna reč. Velika napčnost bi bila misliti, da je za prešanje olja velike gorkote potreba; zato bi ne svetoval, preše pod zemljo, ampak verh nje, pa vselej delječ od hleva napraviti. Pri prešanji mora kar vse posebno snažno biti. Tedaj se ne smé po nikakem pripustiti, da prešarji v preši spijo ali jedó, ker olje vsak slab duh na-se vleče.

Preša mora imeti dva kamna, enega za boljše, drugega za slabeje olje.

Sprešane oljke ali tropine z gnojem ali s kako drugo rečjo namešane so za gnojenje oljnika kaj dobre.

Rastlinje, ki se da v oljniku brez škode saditi, je le sočivje.

„Vod. kmet. na Prim. in Dalm.“